

**Nacionālās enerģētikas un klimata padomes (NEKP) Zemes sektora 1.darba grupas sanāksmes
PROTOKOLS**

2022.gada 8.februārī

Microsoft Teams sēdes sākums plkst.:13:00

Sanāksmes vadītājs:
Kristaps Klauss

N.p.k.	Darba kārtības jautājums	Jautājuma izklāsts
1.	Informācija par ZM rīkojumu par darba grupas izveidi	Arvīds Ozols (Zemkopības ministrijas departamenta direktors) ievada sanāksmi, informē par dienas kārtību
2.	Informācija par jaunās ZIZIMM Regulas priekšlikumiem	Normunds Strūve (Zemkopības ministrijas Meža departamenta direktora vietnieks) informē prezentācijas veidā klātesošos par aktuālo ZIZIMM, izmaiņām regulā un galvenajiem grozījumiem. Norāda, ka LVMI "Silava" ir uzsākusi aprēķinus, lai varētu identificēt vai ZIZIMM var sasniegt un kas būtu jādara mērķa sasniegšanai. Norāda, ka informācijai iet cauri soli pa solim un sāk ar pamata būtību.
3.	Ziņojums par modelētiem scenārijiem ZIZIMM sektora attīstībai līdz 2050.gadam un garākā periodā	Andis Lazdiņš (LVMI "Silava") ziņojuma <i>prezentācija "Latvijai piemērotākā zemes izmantošanas, zemes izmantošanas maiņas un mežsaimniecības attīstības scenārija izvērtēšana"</i> . A.Lazdiņš izskata dažādas zinātnieku izstrādātas rekomendācijas un dažādus meža

		apsaimniekošanas attīstības scenārijus. Risinājumus klimatneitralitātes sasniegšanai AFOLU sektorā 2023.g. un uzlabojumus neitralitātes sasniegšanai AFOLU sektorā 2050.g
4.	Jautājumi diskusija	
5.	Turpmākie plāni	Nākamā Zemes sektora darba grupas sanāksme 2022.gada 15.februārī plks.13:00 Microsoft Teams platformā par modelēšanu un tās pieņēmumiem

Diskusija, jautājumi, ieteikumi:

Jānis Rozītis *Vai regulā būs virziens par dabiskajiem traucējumiem, vai ir apspriests par ugunsgrēku emisijām vai tā būtu ZIZIMM atbildība?*

Arvīds Ozols *norāda, ka tā ir katras dalībvalsts izvēle vai tas ietverams regulā (šobrīd pēc noklusējuma tas ir ietverts regulā)*

Viesturs Ķerus *iesaka veidot diskusiju par modelēšanu, modeļu nenoteiktību un pieņēmumiem.*
Klātesošie piekrīt.

Sergejs Senkāns LTRK *norāda, ka būtu noderīgi attēlot arī scenāriju ieviešanas izmaksas un ekonomisko efektu kāds sagaidāms no scenāriju ieviešanas. Jautājums: kādēļ kombinētajos scenārijos nav pieminēta kūdras ieguve? Vai apmežošanas iet kontekstā ar to, ka ir jāsauglabā zālāju īpatsvars lauksaimniecības zemju bilancē?*

Andis Lazdiņš *Ekonomiskie rādītāji ir darbs procesā, šobrīd tiek aplūkoti dažādi teorētiskie scenāriji un ekonomisko efektu (t.sk. sociālekonomisko aspektu) ir lietderīgi rēķināt, kad ir zināms darbības virziens.*

Norāda, ka teorētiskais aprēķins jāpiesaista realitātei. Šobrīd aprēķināts ir maksimālais daudzums, ko var apmežot, bet saprotams, ka daļa no zemēm nav apmežojama.

Attiecībā par kūdras izmantošanas ierobežošanu uzreiz jāskatās no ekonomiskās puses, kāda ir prognozētā CO2 piesaistes cena zemes sektorā un kāds ir zaudējums, ja kūdras nozari ierobežo, pie šā brīža prognozēm izdevīgāk ir nopirkt šīs vienības un turpināt iegūt kūdru. Grūti prognozēt CO2 piesaistes cenu zemes sektorā.

Sanita Kalnača *piekrīt, ka ir augsta nenoteiktība katram scenārijam, kādam ir jābūt periodam, lai varētu pateikt ka CO2 piesaiste notiek?*

Andis Lazdiņš. *Nenoteiktība izriet no tā cik daudz mēs zinām par tā ietekmi un to kādās platībās tik īstenota apmežošana. Norāda, ka precīzi efekts būs zināms tikai tad, kad būs precīzi raksturota teritorija, kas atbilst noteiktiem kritērijiem, t.i. būs īstenots pasākums kūdras augsnē, kas atbilst konkrētiem kritērijiem. Šobrīd nenoteiktība izriet no pašu emisiju faktoru nenoteiktības, atkarībā no augsnes arī mainīsies emisijas.*

Informē, ka šobrīd LU sadarbībā ar Zemkopības ministriju un citiem partneriem aktualizē organisko augšņu izplatības karti, kas nākotnē ļaus precīzāk modelēt kāda ir teorētiskā piesaiste organiskajās augsnēs.

Jānis Rozītis jautājumi: *Kas ir saprasts ar terminu “izlases cirtes mežsaimniecība”? Lūdz skaidrot kā saprotams, ka izlases cirtē nav īstenojama mākslīga koku atjaunošana? Kā skatās uz meliorācijas veicināšanu un potenciālām klimata pārmaiņām?*

Par ciršanas caurmēriem, lūdz skaidrot, kāds ir klimatam draudzīgākais aprites lielums?

Kadi ir nākotnes koku sugu sastāvi, ja tiek modelēts uz 100 gadiem?

A.Lazdiņš norāda ka šis detalizētāk izskatāms sanāksmē par modelēšanu. *Izlases cirtes → pakāpeniskās cirtes t.i. izņem noteiktu daudzumu pēc noteikta posma.*

Meliorācijas sistēmām jābūt regulējamām, meliorācijas sistēmām jābūt avancētākām, lai gruntsūdeni noturētu konkrētā līmenī, nekā tās veidotas 19.gs beigās/ 20.gs sākumā. Izlašu ciršu scenārijs varbūt vairāk atšķirās, 100g periodā vairāk ienāk lapu koki, piekrīt ka nepieciešama atsevišķā sanāksme par modelēšanu.

Einārs Cilinskis: *Iesaka sagatavot priekšlikumu, kuru varētu skatīt padomes sēdē par nepieciešamību veikt papildus pētījumus kuriem nav resursi.*

Latvijas Kūdras asociācija vērš uzmanību, *ka kūdras ieguve nav tik kaitīga, kā to rēķina, ja tiktu izmantotas, piemēram, citas metodes rēķinot kūdras emisijas, būtu citi rādītāji, taču tam nepieciešami pētījumi. Aicina par kūdru veikt vairāk pētījumus un analīzes, aicina kopā ar ministrijām veidot šāda veida pētījumus. Iesaka ne tik daudz analizēt, kādi rādītāji būtu, jo nozari aiztaisa, bet koncentrēties uz aprēķiniem un metodiku īstenošanu, kas parādītu patieso situāciju, ka kūdras ieguve nav tik kaitīga kā uzskaitīts.*

Norāda, ka Eiropas Komisija sāk norādīt uz mitrāju apūdeņošanu, šajā dokumentā par to nav minēts, taču tas jāņem vērā un jāpievērš uzmanība un ir jāizskata.

Cik lielas ir Latvijas iespējas mainīt algoritmu metodikas, ko ņemt vai neņemt vērā vai esam sasaistīti ar ANO radīto metodiku?

Andis Lazdiņš: *Rīcības brīvība attiecībā metodiku nav ierobežota, bet tas būs jāsaskaņo ar ANO nozīmētu vērtētāju.*

Arnīs Muižnieks: *Vai ir iekļauti Rail Baltic un autoceļu attīstības ietekme uz platību palielināšanos kas tiek atmežoti? Lūdz precizēt, kas ir domāts ar mežu mēslošana?*

Andis Lazdiņš: *Šī emisiju kategorija nav iekļauta aprēķinos.*

Meža mēslošana vairāk jāsaprot, kā minerālmēsli izmantošana mežaudzēs, kas ir briestaudzes un vidēja vecuma audzes, kur iespējams lielākais papildu pieauguma radīšanas potenciāls. Pelnu izmantošana vairāk būtu kūdras augsnēm.

Arvīds Ozols: *Norāda, ka arī Eiropas Komisijā ir bijušas runas par apūdeņošanu, taču konkrētas skaidrības par to kādu piesaisti tas dos nav, jo CO2 būs mazāk, taču parādīsies metāns. Aicina pieiet piesardzīgi šim jautājumam.*

Māris Liepa: *Ierosina veidot sanākumi par līdzīgo valstu pieredzi ZIZIMM sektora ziņā- Somijas, Zviedrijas, Lietuvas, Igaunijas. Kā tur veic aprēķinus un ko varam gūt no viņu pieredzes, kādas ir metodiku atšķirības?*

Andis Lazdiņš: *LU cenšas sadarboties ar Igauniju un Lietuvu organisko augšņu apsaimniekošanā, ir vairāki kopīgi projekti, bet dienas kārtības pagaidām nav sinhronizētas. Piemēram, tiek veidotas kopīgas pieejas mitrāju apsaimniekošanai. Finansējums nāk no EEZ, LIFE programmas. Ir kopīgs pētījums par organisko augšņu emisiju faktoru izstrādāšanu Baltijas valstīm*

Elīna Baltroka: *Kādu iespaidu un cik lieli būs ieguvumi ko radīs mežu mēslošana uz SEG emisijām piemēram slāpekļa emisijām?*

Andis Lazdiņš: *ieguvums pret emisijām 1:30, ieguldot vienu tonnu 30 vienības tiek gūtas pretī, nepieciešama atsevišķa diskusija par šo tēmu mežu mēslošana.*

Jānis Rozītis: *Diskusijas jautājums: Kā šī regula ir kopsakarā ar citiem zaļā kursa dokumentiem vai tiesiskajiem regulējumiem, kas pieaugs stingrāki? Kāds ir akumulatīvās izmaksu scenārijs, ja šo ievieš? Izaicinājumi būs kā apzaļumot ikdienas intensīvo mežsaimniecību.*

Kristaps Klauss: *Aicina palikt ZIZIMM ietvarā*

Viesturs Ķerus: *pēc scenāriju atlases redzams, ka palikšana tikai ZIZIMM ietvarā ir salīdzinoši sarežģīta.*

Sanita Kalnača *aicina modelēšanas scenārijiem pievienot vēl citu mērķu polarizācija, ietekme arī uz citiem sektoriem.*

Arvīds Ozols: *nākamie darbības virzieni:*

- 1) *Par modelēšanu, tās scenārijiem*
- 2) *Par kūdru, kopējais kompleksais jautājums par mitrzemēm*
- 3) *Nonākt pie ieteicamiem un rekomendējamiem darbības virzieniem, lai sasniegtu mērķi*
- 4) *Marta vidū varētu būt sākotnējā NEKP darba grupas sēde, kur vajadzētu būt sākotnējiem rezultātiem no darba grupām*
- 5) *15., 22.februārī un 1.martā no 13.00 darba sēdes.*

Sanāksmes noslēgums: 15:45

Protokolēja:
Līga Šube
Liga.sube@zm.gov.lv